חפקולביץ: שיחה בין ויקטוריה חפץ וקתה קולביץ

ויקטוריה חפץ טוענת שבשיח על קתה קולביץ, הפחד של האמנית מהמוות, מהשכול, מהאין - נשכח. האם שיכחה היא מחיקה? כמו הילד שנאחז באם הנאבקת במוות אצל קולביץ, חפץ נאחזת בעצמה ברישומיה. עם זאת, היא אומרת, עבור בנייה מחדש של הווה ועתיד, עבור שינוי - חייבים לשחרר.

שיחה מאת ויקטוריה חפץ דצמבר 4, 2024

מתוך שיחה בין ויקטוריה חפץ ומיכל ב. רון, 26 בספטמבר 2024

Untitled-1.jpg

[1]
מהפינה הימנית למעלה, מימין לשמאל:
ויקטוריה חפץ, ראש של גבר, 2024, גרפיט על נייר, 500x700 מ״מ
קתה קולביץ, אישה עם ילד מת, 1903, line etching, drypoint, sandpaper and soft ground with imprint of ribbed laid paper and Ziegler's transfer paper, 424 x 486 mm, Kn 81 VIII a, Käthe Kollwitz Museum Köln, Inv. No. 70300/89021, [2] www.kollwitz.de

ויקטוריה חפץ, קודם לרקוד, אחר כך לחשוב, 2024, גרפיט על נייר, 300x400 מ״מ
קתה קולביץ, מוות, אישה וילד, 1910, line etching, drypoint, sandpaper and soft ground with imprint of laid paper and Ziegler's transfer paper, 404 x 407 mm, Kn 108 XIII, Käthe Kollwitz Museum Köln, Inv. No. 70300/86025, [2] www.kollwitz.de

ויקטוריה חפץ, פרי מוזר, 2021, גרפיט, פחם ודיו על נייר, 3000x1500 מ״מ
קתה קולביץ, מוות ואישה, 1910 , line etching, drypoint, sandpaper, soft ground with imprint of granulated tone paper and Ziegler's transfer paper, and roulette, 448 x 446 mm, Kn 107 IV, Käthe Kollwitz Museum Köln, Inv. No. 70300/93008, [2] www.kollwitz.de.

האם אנחנו מדברים על מחיקה, או על שיכחה? ברישומים שלי יש הרבה מחיקות, ליטרלי - מחיקות עם מחק. עם הזמן הבנתי שנעים לי שרואים את המחיקות ושרואים גם מה שמחקתי.

[3] Untitled-2.jpg

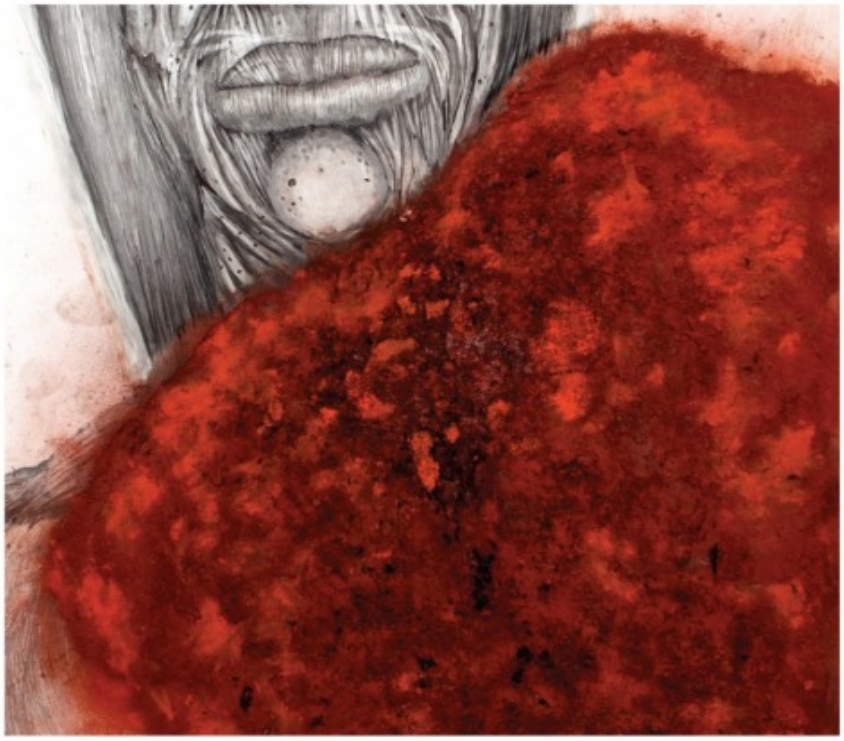

[4]
קתה קוליביץ, מוות ואישה, 1910, פרט
ויקטוריה חפץ, גברת ל, רישום על נייר, 2014, פרט

מה שאני עושה עם הגוף שלי, ומה שאני עושה עם הרישום, הוא מהלך שמתייחס לשינוי גופני, למחיקה של עבר, ריקונסטרקציה להווה או לעתיד. הרישומים שלי לוקחים את זה למקום של טרנספורמציה, שינוי של גוף, שמעלה שאלות על זה תוך כדי הרישום. ואיזשהו תהליך של אהבה, שנאה, שיכחה, זכרון, כאב, חמלה, וזה מה שחשוב. וזה גם מה שיפה ברישום. רישום, היכולת שלו, אם הרישום הוא הדבר, את באמת מצליחה להגיע לספקטרום מאוד רחב של רגשות, דרך הרישום. איך את לוחצת על העיפרון, כמה את לוחצת עם העיפרון על הנייר, כמה הנייר מתנגד לעיפרון, או מתנגד לפחם, מתנגד לדיו, כמה את מלטפת את הנייר.

[5] Untitled-3.jpg

[6]
קתה קוליביץ, מוות ואישה, 1910
ויקטוריה חפץ, פרי מוזר, 2021

זה גם מה שמחבר אותי לקתה קוליביץ (Kollwitz). העבודה הקשה עם הרישום. הרישום תוקף את הנייר, הרישום לא מתנצל, יש קשר ישיר בין היד שרושמת לנייר ולכאב שהיה לה בפנים. היא מתעסקת בשכול ובפרידה של אמא מהבן שלה, עוד לפני שזה קורה לה בחיים עצמם. ברישום*מוות, אישה וילד*(1910) בו האמא אחוזה בידי המוות, שהוא צל ענק שעומד מאחוריה ומחזיק לה את הידיים, והילד שנצמד לה לגוף לשדיים ומחזיק לה את השד, אני קוראת את זה כאילו הוא לא רוצה להיפרד מהאמא, לא רוצה להיפרד מהשד, ונאחז כמה שהוא יכול. מה שאני אוהבת ברישום, שגורם לי כמעט לדמוע, זה שיש פה רישום שמתעסק בפחד לאבד, הפחד הגדול שגם לי יש ממוות, שמאד נוכח בעבודות שלי, הפחד משינוי. ברישום של קוליביץ, המגע הזה של הילד בשד כל כך מרגש אותי, כי אני רואה איך אני נאחזת בעצמי, לא רוצה לשחרר את העבר ומצד שני אני כל כך רוצה לשחרר את העבר.

[7] Untitled-4.jpg

[8]
קתה קולביץ, מוות ואישה, 1910, פרט
ויקטוריה חפץ, פרי מוזר, 2021, פרט

[9] Untitled-5.jpg

[10]
קתה קולביץ, מוות, אישה וילד, 1910
ויקטוריה חפץ, פרי מוזר, 2021

[11] Untitled-6.jpg

[12]
קתה קולביץ, מוות, אישה וילד, 1910, פרט
ויקטוריה חפץ, פרי מוזר, 2021, פרט

אנשים לא מבינים את המהלך הזה של ניתוח לשינוי מין, שהוא בעצם דקונסטרוקציה של הדבר עצמו, ואני רואה את הפעולה הניתוחית כמו ״רישום מחדש״ של הקיים, שזה באמת מה שהרופאים עושים. תמיד הרגשתי שגם ברישום שלי זה ככה, שהדברים נמצאים ואני בעצם מוציאה אותם החוצה, מהנייר, ובגלל זה המחיקה היא גם מאוד רלוונטית כי גם היא פעולה של הנכחה.

[13] Untitled-7.jpg

[14]
ויקטוריה חפץ, תחיה, 2018, רישום על נייר, 300x150 מ״מ, פרט
קתה קוליביץ, מוות ואישה, 1910, פרט

אצל קתה קוליביץ הריק הוא חלק מהעבודה.1 הלבן של הנייר אצלה הוא חלק, ואצלי גם. הלבן הוא לא לבן שעוטף את הדמות, אלא הדמות נמצאת באין. בריק. קוליביץ היא אחד האנשים היחידים, הנשים היחידות, שהנכיחו שכול. כי מה זה להתמודד עם אין? איך אמא מתמודדת עם מוות של בן? איך מתמודדים עם האחרי, עם האין הזה? הרבה אמנים התמודדו פה [בגרמניה] בהקשר של השואה עם -*Abwesenheit die präsente*- נוכחות ההיעדר. קוליביץ מאד מתעסקת בזה.

השיכחה פה היא המאבק בשיכחה. איך שאני קוראת את קוליביץ (לא נדע, כי לא דיברנו איתה), וזה התחזק כשגיליתי שהיא התמודדה עם מוות לפני שהוא קרה, היא לא התאהבה במוות. זה משהו שאני יכולה להבין איך אנשים רואים אצלי, ״למה, למה כל כך קשה״? ההתאהבות ברומנטיקה של הכאב. אני לא חושבת שזה הסיפור. איך שאני קוראת את קוליביץ, ואיך שאני יודעת לגבי עצמי, ואני רואה את הדימיון ביננו, זה להתמודד עם הפחד מהמוות, ועם המוות, ממש להיאבק במוות, כי את מפחדת ממנו. כלומר, הפחד מלשכוח, הפחד מהאין, הפחד מהשכול. אני רואה את זה כאמא שלא רוצה לחוות את המוות. איזו אמא רוצה לחוות מוות, ושל בן בכלל? והיא לקחה את הרישום ככלי להתמודד עם המוות. בהקשר שלי, אני רושמת כי אני מפחדת לאבד את מה שהיה ולקבל את העתיד.

[15] Untitled-8.jpg

[16]
קתה קוליביץ, מוות, אישה וילד, 1910, פרט, ויקטוריה חפץ, פרי מוזר, 2021, פרטים

אני חושבת שהפחד לאבד זה פחד ממוות, ואני רוצה לחשוב, וכך אני קוראת את קתה קוליביץ, שלא היתה לה בכלל התרפקות על כאב ומוות. לא במקרה בישראל גיליתי שעשו הדפסים שלה בכל חדר קיבוץ, כי מדינת ישראל מקדשת את ההקרבה של ילדים למלחמה. וקוליביץ בכלל לא דיברה על זה. זה קשה לאבד את הילד. ויש פחד מטורף מהמוות. היא מבועתת. וזה מה שהיא מכניסה לרישום. הרישום במקרה שלה הוא כלי ישיר, הוא כל כך אמיתי, אז לכן היא רשמה אותו לפני שהמוות קרה, זה היה פשוט בלתי נשלט. ואז, מה שעצוב הוא שזה אכן קרה.

היא היתה פציפיסטית. היא היתה נגד מלחמות. לא קראה להקרבת הילדים לטובת המלחמה, להיפך. גם אחרי שהבן שלה מת, וגם לפני. היא התנגדה לזה.

היא לא רצתה לתת למוות לנצח. היא לא רצתה לשכוח. רישום, או בכלל אמנות, היא דרך לא לשכוח. היא דרך להנכיח. להנכיח את עצמנו. וזה מעניין איך לקחו מישהי שפחדה להנכיח והפכו את העבודות שלה ל'למען ההקרבה הלאומית'. גם בגרמניה וגם בישראל. איך אפשר לאמץ שכול כדבר לגיטימי? איך אפשר לקדש הקרבה של הדבר הכי יקר לך למען חברה, או למען מלחמה, או למען קיום של מדינה?

כל אדם חייב לתת לשיכחה לקרות בשביל להמשיך לחיות. כי זה חלק מהחיים. ואנחנו כל הזמן נלחמים בזה. אנחנו לא רוצים שהגוף יתבלה, לא רוצים לשכוח את מה שהיינו אלא להנציח אותו. כל תחום הקוסמטיקה נועד רק להנציח את מה שהיינו, כדי שהעולם לא ישכח את מה שהיינו. אבל אין ברירה, זו מלחמה ידועה מראש. המוות יגיע, הסוף יגיע, והזיקנה תגיע. והיא מגיעה, השינוי קורה, אם נרצה או לא נרצה. זה מה שקרה לי עם השינוי המגדרי. את יכולה להמשיך להתעלם, אבל זה שם. זה קורה, תרצי או לא תרצי.

[17] Untitled-9.jpg

[18]
קתה קוליביץ, אישה עם ילד מת, 1903
ויקטוריה חפץ, ראש של גבר, 2024

[19] Untitled-10.jpg

[20]
קתה קולביץ, אישה עם ילד מת, 1903, פרט
ויקטוריה חפץ, ראש של גבר, 2024, פרט

השיח המגדרי בא ומערער את המוסכמות ודורש מהאנשים: תשכחו את מה שאתם מכירים.

[21] Untitled-11.jpg

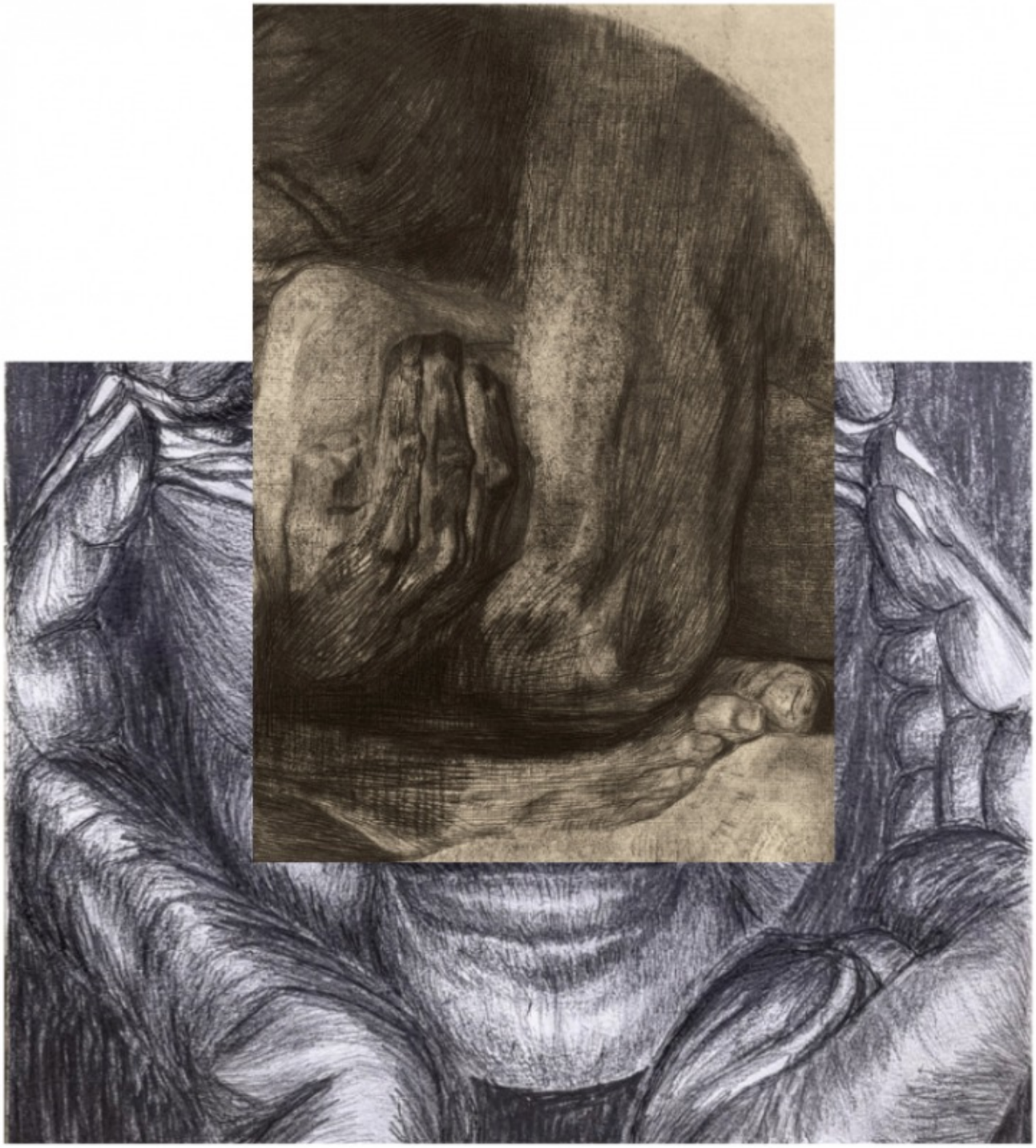

[22]
קתה קוליביץ, אישה עם ילד מת, 1903, פרט
ויקטוריה חפץ, קודם לרקוד, אחר כך לחשוב, 2024, פרט

אני אומרת לעולם, תשחררו. תעזבו את מה שהיה. תנו לי להשתנות. מצד שני אני כל כך מפחדת מזה. גם לי יש רומנטיקה ונוסטלגיה לעבר. כמה שקוליביץ נלחמה במוות בטוח יש פה קצת רומנטיקה של המוות ושל הכאב, שגם לי יש...

[23] Untitled-12.jpg

[24]
ויקטוריה חפץ, פרי מוזר, 2021, פרט
קתה קולביץ, מוות, אישה וילד, 1910, פרט

[25] Untitled-13.jpg

[26]
קתה קולביץ, אישה עם ילד מת, 1903
ויקטוריה חפץ, קודם לרקוד, אחר כך לחשוב, 2024

קתה קולביץ מתמודדת עם המוות שהרס, שהרג, שהעלים, שמחק את החיים שהיא יצרה, ואני בעצם יוצרת דבר חדש, ובכל יצירה יש פעולה של מוות של העבר. ברמה האופטימית, ישנו בעיניים המבט האופטימי שמסתכל על החיים.

זו הסיבה שאני עושה את מה שאני עושה ולא ויתרתי. הייתי יכולה לוותר, להרוג את ויקטוריה ולא לתת לה להיות. או לתת לה להיות בחדרי חדרים. אבל אני בוראת אותה, אני נותנת לה להיות, מול העולם, מול עצמי. יש פה הנכחה של מישהי שרוצה חיים. אני כל כך מפחדת מהמוות, כל כך מתעסקת בזה, כל כך מנסה לשלוט בזה, וזה כל כך מנוגד ליצירה, כי צריך לשחרר... האם אהיה מסוגלת לעצום את העיניים? ולשחרר? הרגע שהאמא אוחזת בילד זה הרגע שאני אוחזת בעצמי. אני לא יכולה לתפוס את הרגע הזה, שכשאמות, הכל ישלט בידי הביולוגיה, אלוהים ...

[27] Untitled-14.jpg

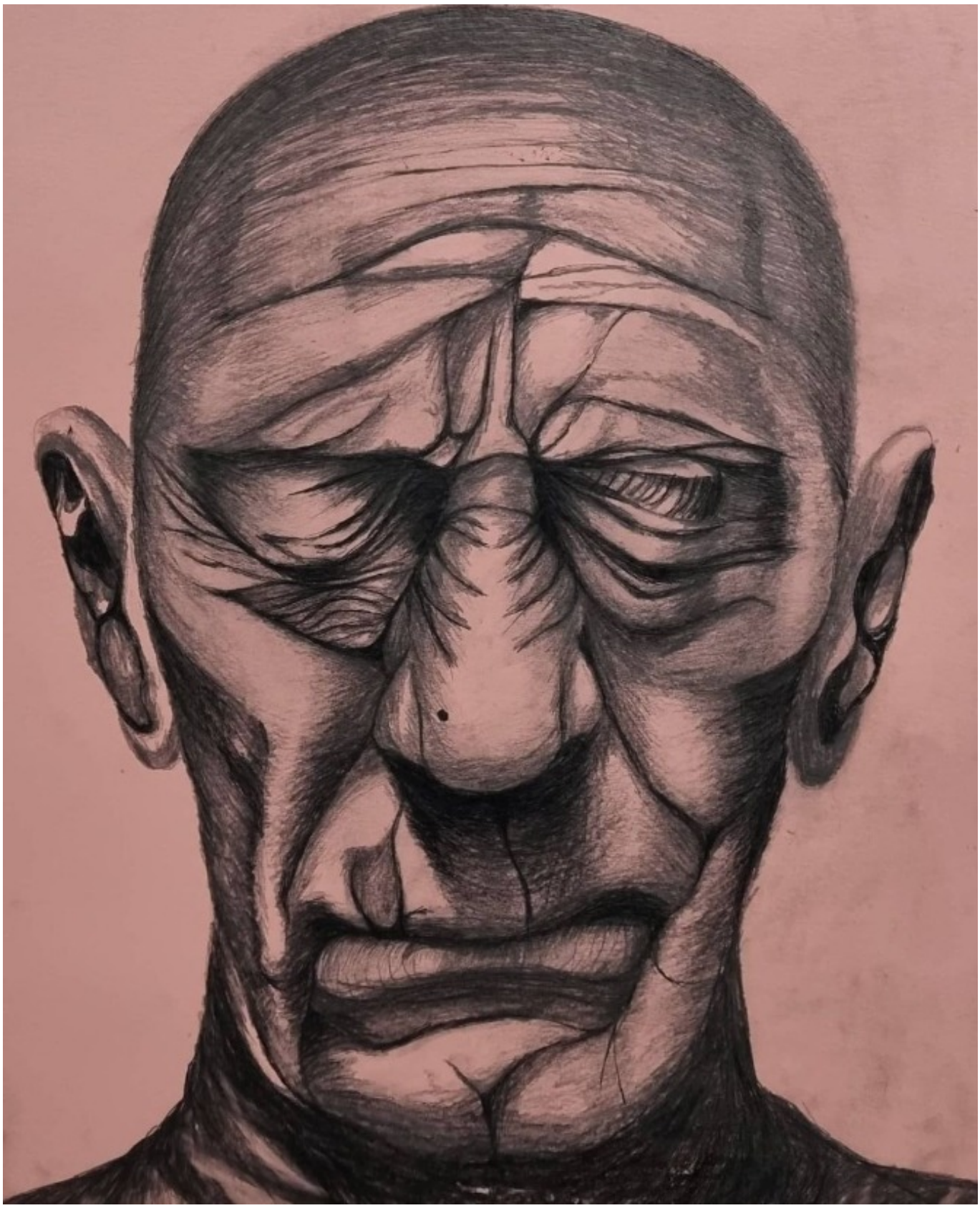

[28]

[29] Kn 81 VIII a.jpg

[30]

[31] 5Heifetz_Revivel_DrawimgOnPaper_2018_300x150.jpg

[32]

[33] Kn 108 XIII sig.jpg

[34]

[35] StrangeFruit5.jpg

[36]

[37] Kn 107 IV.jpg

[38]

[39] Dance first. Think Later, graphite on paper, 30 x 40, 2024.jpg

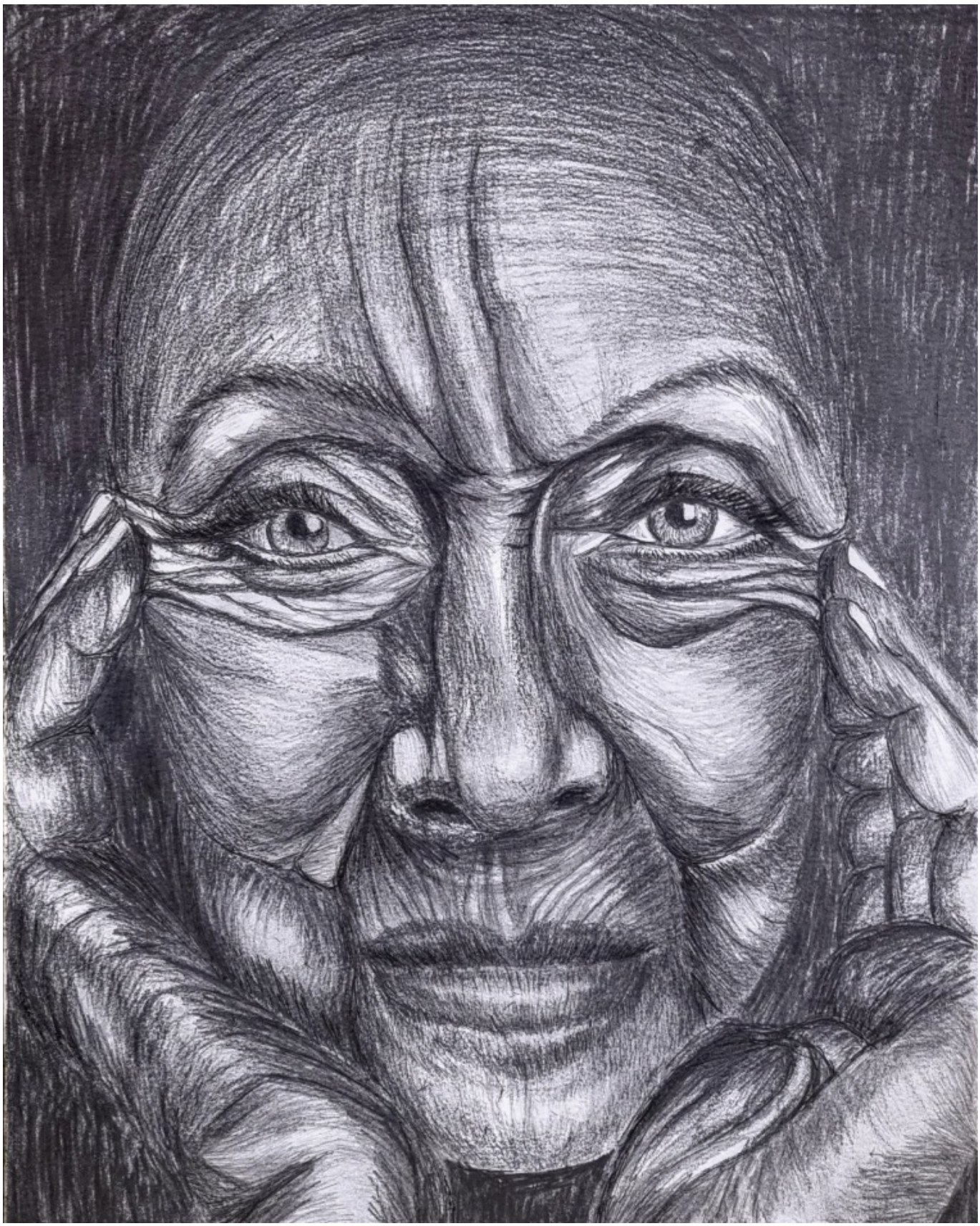

[40]

- 1. בברלין יש עבודה של קתה קוליביץ ששמו באונטר דן לינדן, בנויה וואכה (Wache Neu), שהיה בניין משמר המלך, מונומנט לזכר קורבנות המלחמות ואלימות בכלל. רואים שם את הפסל של קתה קוליביץ*אמא עם בן מת*

שהגדילו אותו, עם אמא מחזיקה בן, ומה שהיה חשוב זה שהשאירו את כל בניין הנויה וואכה, בניין משמר המלך, ריק, והריק זה חלק מהעבודה. חלק מהאנדרטה.

Source URL: http://tohumagazine.server288.com/he/article/%D7%97%D7%A4%D7%A7%D7%95%D7%9C%D7%91%D7%99%D7%A5-%D7%A9%D7%99%D7%97%D7%94-%D7%91%D7%99%D7%9F-%D7%95%D7%99%D7%A7%D7%98%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%94-%D7%97%D7%A4%D7%A5-%D7%95%D7%A7%D7%AA%D7%94-%D7%A7%D7%95%D7%9C%D7%91%D7%99%D7%A5

Links
[1] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-1_4.jpg
[2] http://www.kollwitz.de/
[3] http://tohumagazine.server288.com/he/file/untitled-2jpg-0
[4] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-2_0.jpg
[5] http://tohumagazine.server288.com/he/file/untitled-3jpg
[6] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-3.jpg
[7] http://tohumagazine.server288.com/he/file/untitled-4jpg
[8] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-4.jpg
[9] http://tohumagazine.server288.com/he/file/untitled-5jpg
[10] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-5.jpg
[11] http://tohumagazine.server288.com/he/file/untitled-6jpg
[12] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-6.jpg
[13] http://tohumagazine.server288.com/he/file/untitled-7jpg
[14] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-7.jpg
[15] http://tohumagazine.server288.com/he/file/untitled-8jpg
[16] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-8.jpg
[17] http://tohumagazine.server288.com/he/file/untitled-9jpg
[18] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-9.jpg
[19] http://tohumagazine.server288.com/he/file/untitled-10jpg
[20] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-10.jpg
[21] http://tohumagazine.server288.com/he/file/untitled-11jpg
[22] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-11.jpg
[23] http://tohumagazine.server288.com/he/file/untitled-12jpg
[24] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-12.jpg
[25] http://tohumagazine.server288.com/he/file/untitled-13jpg
[26] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-13.jpg
[27] http://tohumagazine.server288.com/he/file/untitled-14jpg
[28] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Untitled-14.jpg
[29] http://tohumagazine.server288.com/he/file/kn-81-viii-ajpg
[30] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Kn%2081%20VIII%20a.jpg
[31] http://tohumagazine.server288.com/he/file/5heifetzreviveldrawimgonpaper2018300x150jpg
[32] https://tohumagazine.com/sites/default/files/5Heifetz_Revivel_DrawimgOnPaper_2018_300x150.jpg
[33] http://tohumagazine.server288.com/he/file/kn-108-xiii-sigjpg
[34] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Kn%20108%20XIII%20sig.jpg
[35] http://tohumagazine.server288.com/he/file/strangefruit5jpg
[36] https://tohumagazine.com/sites/default/files/StrangeFruit5.jpg
[37] http://tohumagazine.server288.com/he/file/kn-107-ivjpg
[38] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Kn%20107%20IV.jpg
[39] http://tohumagazine.server288.com/he/file/dance-first-think-later-graphite-paper-30-x-40-2024jpg
[40] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Dance%20first.%20Think%20Later%2C%20graphite%20on%20paper%2C%2030%20x%2040%2C%202024.jpg